

4. Danmark som produktionsland

Med initiativerne i regeringens vækstpakke forbedres rammevilkårene bredt for de danske virksomheder, og det bliver mere attraktivt at investere i danske arbejdspladser. Det er nødvendigt med en indsats, som går på tværs af brancher for at håndtere den vækstudfordring, som dansk økonomi står overfor. Men regeringen sætter samtidig skærpet fokus på produktionsvirksomhederne i industrien.

Produktion er en stærk drivkraft for vækst og velstand. Mere end en tredjedel af Danmarks samlede produktivitetsvækst kommer fra produktionserhvervene. Således har de industrielle produktionserhverv haft en god produktivitetsudvikling. Samtidig er der mange arbejdspladser knyttet til produktionsaktivitet. Det kan være hos underleverandører, i byggeri, transport eller andre serviceerhverv. Produktionsvirksomheder står for 40 pct. af dansk eksport og halvdel af erhvervslivets investeringer i forskning og udvikling.

Siden starten af 00'erne er beskæftigelsen inden for dansk industriel produktion imidlertid faldet med ca. 120.000 personer. En gradvis forskydning i retning af serviceerhverv er forventelig, men Danmark har siden starten af 00'erne oplevet et væsentligt kraftigere fald i antallet af produktionsjob end vores nabolande.

Udflytningen af simpel masseproduktion har langt overvejende været drevet af lave lønninger i blandt andet Asien og Østeuropa. Men sådan behøver det ikke fortsætte. Udviklingen i avanceret produktionsteknologi, automatisering og værdikæder giver potentiale for at fastholde produktion, blandt andet fordi andre faktorer end lønmkostninger får stigende betydning. Det giver Danmark nye muligheder som avanceret produktionsland. Og det er muligheder, vi skal forstå at gribe.

Regeringens strategi for Danmark som produktionsland forfølger to overordnede mål:

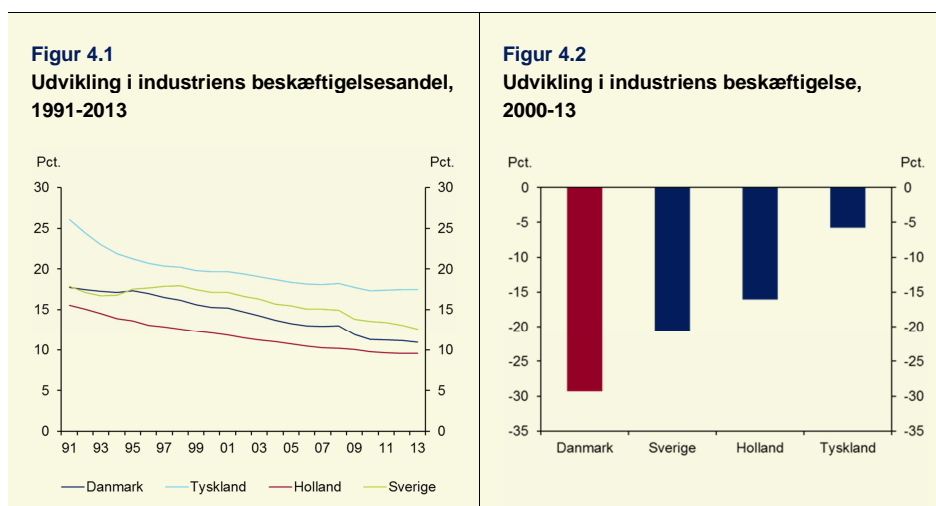
- Vi skal udnytte de nye muligheder i avanceret produktion.
- Flere nye og mindre virksomheder skal vokse sig store.

Sigtelinjen er, at Danmark skal være et attraktivt produktionsland – også om 10 år. Danmark skal udnytte mulighederne for avanceret produktion, så det er attraktivt at etablere vellønnede, moderne produktionsarbejdspladser, og vi skal have generelle rammevilkår, der understøtter, at vores virksomheder er konkurrencedygtige med vores nabolande.

Stort fald i danske produktionsarbejdspladser

I dag udgør beskæftigelsen i produktionserhvervene ca. 11 pct. af den samlede beskæftigelse. Det er mindre end i Tyskland og Sverige, *jf. figur 4.1*.

Beskæftigelsen i produktionsvirksomhederne er faldet kraftigt i Danmark i de senere år. Gennem 1990'erne aftog beskæftigelsen i produktionserhvervene med omtrent 5.000 personer årligt, men i 00'erne nåede faldet op på 11.000 årligt. Siden 2000 er antallet af beskæftigede i produktionserhvervene således faldet med over en fjerdedel, hvilket er mere end i Sverige og Holland, *jf. figur 4.2*. Tyskland har oplevet et relativt beskedent fald siden 2000 efter et relativt stort fald i 1990'erne efter genforeningen.

Kilde: OECD, Eurostat og egne beregninger.

Avanceret produktion giver nye muligheder

Udviklingen inden for automatisering, IKT og avancerede produktionsteknologier skaber nye muligheder for at bibeholde og skabe produktion i Danmark. Billigere og mere intelligente industrirobotter, digitaliseret produktion mv. kan bidrage til en mere omkostningseffektiv produktion og gøre det muligt for virksomhederne at sænke deres lønandel.

Som led i arbejdet med avanceret produktion har mange virksomheder et stigende fokus på ressourceeffektivitet. Det er rentabelt, når råvarer og materialer stiger i pris som følge af global ressourceknaphed. Nye og mere moderne produktionsmetoder kan bidrage til at reducere virksomhedernes ressourceforbrug. Danske virksomheder er generelt langt fremme inden for ressourceeffektiv og bæredygtig produktion.

Herudover giver udviklingen mod mere skræddersyede produkter, opsplitning i værdikæder og et større serviceelement i produktionen nye markedsmuligheder for den højt specialiserede

nicheorienterede kvalitetsproduktion. Det vil også kunne udnyttes af danske virksomheder, der har styrker på disse felter.

Nøglen til at bremse faldet i produktionsjob i industrien ligger i at udnytte de nye muligheder fra blandt andet automatisering og andre globale tendenser i produktion. Gennem brug af avancerede og fleksible robotter mv. vil virksomhederne hurtigt og omkostningseffektivt kunne udvikle og producere kundespecifikke produkter. Produktion i mindre skala bliver således mere konkurrencedygtigt i takt med, at priserne på fx robotteknologi falder, *jf. boks 4.1*. Det giver nye muligheder for Danmarks store underskov af små og mellemstore virksomheder.

Boks 4.1

Globale tendenser inden for moderne produktion

Globalisering og international arbejdsdeling: Nemmere og billigere kommunikation og transport betyder, at virksomheder kan placere forskellige produktionsled rundt om i verden for at reducere omkostninger, komme tæt på markeder og få adgang til viden.

Øget automatisering: Hastige prisfald gør, at robotter vinder indpas stadig flere steder og muliggør øget automatisering, samt at produktion i mindre skala bliver mere konkurrencedygtig.

Skræddersyede produkter og kortere produktlevetid: Ny teknologi og big data muliggør, at produkter kan fremstilles ud fra kundens individuelle ønsker i kortere serier. Det kræver fleksible produktionsapparater.

Stigende efterspørgsel efter kvalificeret arbejdskraft: For at understøtte mere avanceret produktion vil specialiserede tekniske og håndværksmæssige kompetencer få en stigende betydning.

Avancerede materialer og mere komplekse produkter: Udnyttelsen af nye materialer som fx karbonfibre og nanoteknologi åbner nye muligheder for produktudvikling og stiller nye høje krav til produktionsprocesser.

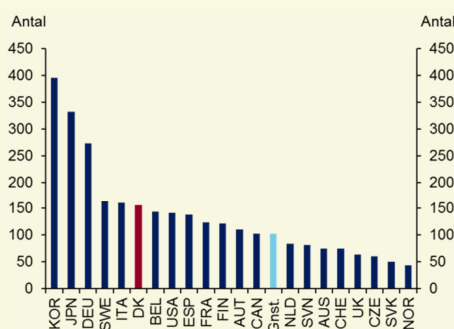
Tættere kobling mellem produktion og serviceydelser: Produkter og serviceydelser integreres i stigende grad i samlede løsninger. Ved at knytte rådgivning, uddannelse og service til et fysisk produkt kan værdiskabelsen øges. Skellet mellem produktions- og servicevirksomhed bliver dermed mindre skarpt.

Større fokus på ressourceeffektivitet: Knaphed på råvarer og andre ressourcer gør det mere rentabelt for virksomhederne at optimere produktionen med mindre materialeanvendelse og øget ressourceeffektivitet.

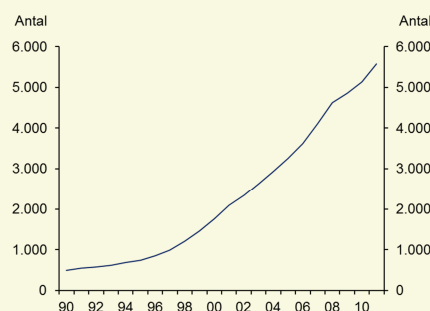
Målt på antallet af industrielle robotter pr. medarbejder i produktionserhvervene er Danmark på en sjetteplads i OECD, *jf. figur 4.3*. Især de seneste 10 år er industrirobotter blevet mere udbredt i dansk erhvervsliv, *jf. figur 4.4*. En del af forskellen mellem landene skyldes landenes erhvervsstruktur. Således skal det høje niveau for industrirobotter i blandt andet Korea, Japan og Tyskland ses i lyset af, at robotudviklingen i høj grad har haft sit udgangspunkt i bilindustrien.

Danmark ligger godt internationalt på det digitale område, men de senere år har der været tegn på, at Danmark taber terræn til de førende lande, og at andre lande indhenter det danske niveau.

Figur 4.3
Industrirobotter pr. 10.000 medarbejdere i industrien, 2012

Figur 4.4
Installerede industrirobotter i Danmark, 1990-2011

Kilde: Dira.dk og International Federation of Robotics.

Forudsætninger for at lykkes som produktionsland

For at Danmark kan være et attraktivt produktionsland skal der være gode rammer for, at virksomhederne kan udnytte mulighederne i avanceret produktion blandt andet i form af adgang til dygtige medarbejdere. Samtidig skal det være nemmere og billigere at være virksomhed i Danmark, så produktionsomkostningerne i Danmark er konkurrencedygtige i forhold til vores nabolande. Desuden skal der være gode rammer for, at virksomhederne kan foretage flere investeringer i maskiner, teknologi og automatisering, samt at der kan skabes flere vækstvirksomheder.

Avanceret produktion og dygtige medarbejdere

Intelligente robotter, nye sensorteknologier, 3D-print, materialeteknologier, anvendelse af big data mv. giver muligheder for mere fleksibel og konkurrencedygtig produktion i Danmark. Det er derfor vigtigt, at virksomhederne har gode rammer for anvendelsen af ny, avanceret produktionsteknologi. Som opfølgning på vækstteamet for IKT fortsættes arbejdet med potentialer og barrierer ved anvendelse af ny teknologi knyttet til blandt andet big data.

Hvis danske virksomheder skal have fuld udbytte af mulighederne inden for avanceret produktion, stiller det krav til omstillingsparathed og handling hos både medarbejdere og ledelse. Udnyttelse af avanceret produktion kræver ikke kun investering i ny teknologi, men stiller også nye krav til medarbejderes kompetencer samt til virksomhedernes evne til at integrere forskellige processer.

Regeringen har de senere år styrket indsatsen for at understøtte avanceret produktion i Danmark, *jf. boks 4.2*. Det er blandt andet sket gennem øgede bevillinger til produktionsforskning samt en række konkrete tiltag blandt andet i regi af Markedsmodningsfonden og Grøn Omstillingsfond, som gennemføres over de kommende år.

Boks 4.2**Avanceret produktion og dygtige medarbejdere**

Regeringen har allerede gennemført reformer af folkeskolen og erhvervsskolerne samt udarbejdet en række vækstplaner. Derudover har regeringen gennemført en række konkrete initiativer for avanceret produktion:

- Øgede bevillinger til produktionsforskning samt en række konkrete tiltag bl.a. i regi af Markedsmodningsfonden og Grøn Omstillingsfond.
- Etableringen af Danmarks Innovationsfond i april 2014 forenkler det hidtidige forsknings- og innovationssystem og øger fokus på virksomhedernes konkrete innovationsbehov – særligt for de små og mellemstore virksomheder.
- GTS-institutterne, der indgår i tæt samspil med virksomhederne om udvikling og udbredelse af ny produktionsteknologi, har styrket indsatsen for produktion i Danmark.
- En række innovationsnetværk, som i perioden 2014-18 skal bidrage til at sikre nye danske produktionsarbejdspladser baseret på ny teknologi og mere smarte produktionsmetoder.
- Det Strategiske Forskningsråd og Rådet for Teknologi og Innovation har senest bevilget betydelige midler til den strategiske forsknings- og innovationsplatform *MADE – Platform for Future Production*.

Regeringen arbejder for en øget udbredelse af avanceret produktion samt for at virksomhedernes stigende behov for kvalificeret arbejdskraft imødekommes ved at:

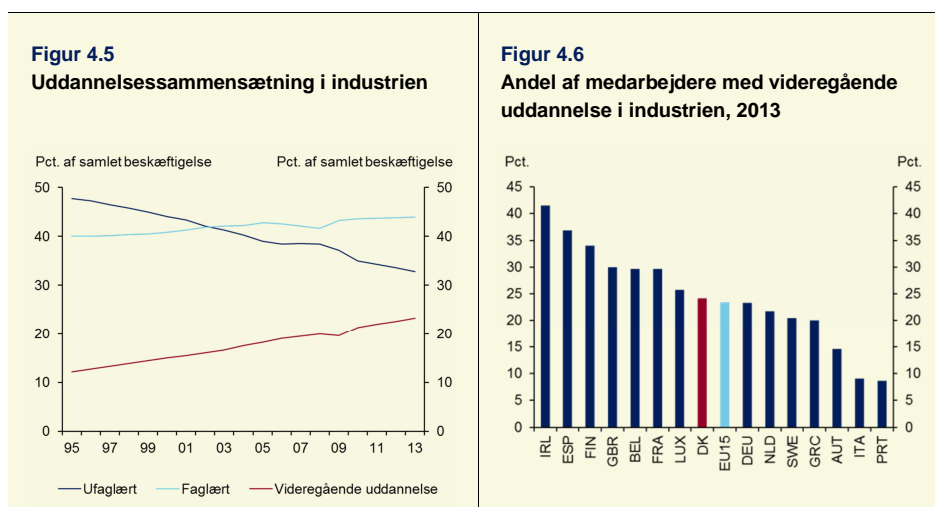
- Bidrage til, at virksomhederne gør mere brug af robotter og anden teknologi, så der kan produceres mere på kortere tid. Vækstløft for 1.000 små og mellemstore produktionsvirksomheder.
- Ressourceeffektiviteten i virksomhederne øges, så virksomhederne kan producere mere for samme mængde input. Der etableres et samfundspartnerskab om avancerede materialer og innovationsnetværk og en task force til at afdække reguleringsmæssige barrierer for øget ressourceeffektivitet.
- Strategi for øget anvendelse af internationale standarder og startpakker med standarder målrettet små og mellemstore virksomheder.
- Nyt træningsforløb for medarbejdere med henblik på at øge virksomhedernes ressourceeffektivitet.
- Et uddannelsesløft af arbejdsstyrken, flere praktikpladser og øget relevans af videregående uddannelser.
- Bedre og mere erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse.
- Styrkede muligheder for international rekruttering af kvalificeret arbejdskraft.

En øget grad af specialisering og mere avanceret produktion stiller nye krav til de kompetencer, som arbejdsstyrken besidder. Det er en udvikling, der understreges af, at antallet af ufaglærte i produktionserhvervene er faldet væsentligt, mens antallet med en videregående uddannelse er steget gennem de seneste år, *jf. figur 4.5*.

Hvis produktionsvirksomhederne i Danmark skal kunne oppebære høje lønninger relativt til udlandet, skal medarbejderne være i stand til at forstå og benytte teknologien, så der sker en høj værdiskabelse. Danske produktionsvirksomheder er generelt godt med, når det gælder om at bruge højtuddannet arbejdskraft, og andelen af medarbejdere i industrien med en videregående uddannelse ligger omkring EU-gennemsnittet, *jf. figur 4.6*.

De faglærte udgør dog fortsat den største andel af beskæftigede i produktionserhvervene, *jf. figur 4.5*. Adgang til dygtige faglærte er derfor vigtig for produktionsvirksomhederne. I voksen- og efteruddannelsessystemet er der gode muligheder for at forbedre de almene kompetencer som et supplement til det ordinære uddannelsessystem og sikre den løbende opkvalificering af arbejdsstyrken, så kompetencerne tilpasses arbejdsmarkedets ændrede behov.

Regeringen arbejder for, at virksomhedernes stigende behov for kvalificeret arbejdskraft imødekommes og for en øget udbredelse af avanceret produktion.

Anm.: I figur 4.5 er der databrud i 2008-09.

Kilde: Danmarks Statistik, Eurostat og egne beregninger.

Nemmere og billigere at drive virksomhed samt lavere priser for både virksomheder og husholdninger

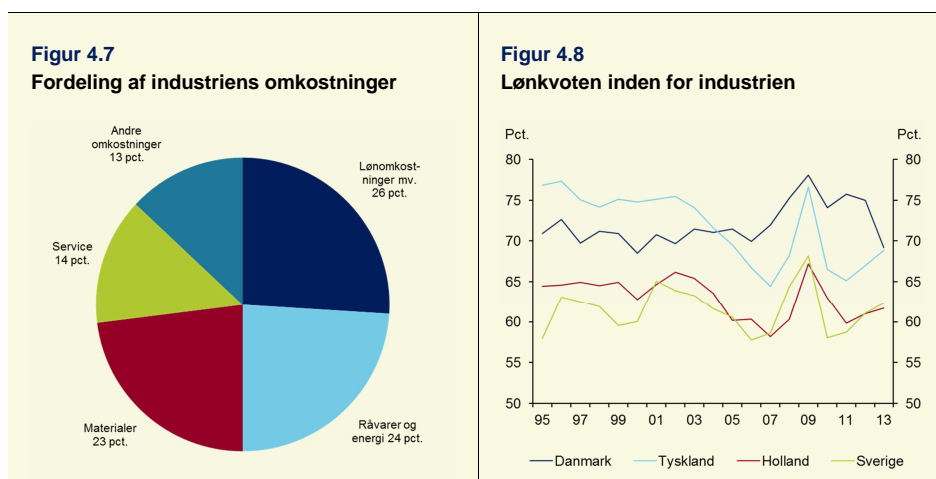
Sammenlignet med en række andre lande er omkostningsniveauet for produktion relativt højt i Danmark. Det gælder de direkte omkostninger ved produktion som fx lønninger, skatter og afgifter. Det gælder også de indirekte omkostninger som følge af høje priser i andre sektorer, der leverer input til produktionsvirksomheder. Også administrative byrder som følge af lovkrav og regulering kan gøre det sværere for virksomhederne at klare sig i den internationale konkurrence.

Omtrent en fjerdedel af produktionsvirksomhedernes samlede omkostninger går til løn og pension, *jf. figur 4.7*. Konkurrenceevnen er i den sammenhæng blevet udfordret af, at lønkvoten inden for fremstilling steg frem til slutningen af 00'erne, mens den faldt i lande som Tyskland og Sverige. Siden 2009, og særligt i 2013, er lønkvoten faldet, så den nu er tilbage på niveauet fra starten af 00'erne, *jf. figur 4.8*. Det har styrket konkurrenceevnen og skyldes blandt andet ansvarlige overenskomster.

Råvarer, energi og materialer udgør tilsammen knap halvdelen af produktionsvirksomhedernes omkostninger, om end der er stor forskel på tværs af produktionserhvervene. Det betyder, at øget ressourceeffektivitet kan gavne konkurrenceevnen.

Som følge af betydelige energieffektiviseringer har virksomhedernes energiforbrug været faldende. Udfordringen er dog, at energifgifter og de PSO-bidrag, som finansierer den grønne omstilling af energisystemet i Danmark, har været pålagt de danske produktionserhverv i højere grad end i andre lande. En lempelse af energifgifter og PSO for de danske virksomheder vil således have betydning for produktionsvirksomhedernes konkurrenceevne.

Fjernelse af byrder har betydning for alle dele af erhvervslivet, men nogle krav og administrative procedurer har særlig betydning for produktionsvirksomheder. Det gælder eksempelvis miljøgodkendelser. Ved at afkorte sagsbehandlingstiderne får virksomhederne mulighed for at reagere hurtigere på nye markedsmuligheder og investere i produktionsarbejdspladser, uden at der derved slækkes på miljøstandarderne. Hurtigere godkendelser kan desuden understøtte den grønne omstilling, idet nye produktionsanlæg næsten altid er mere ressourceeffektive og miljøvenlige, end de gamle de erstatter.

Anm.: Figur 4.7 viser omkostningerne i industrien ekskl. olieraffinaderier. I figur 4.8 er lønkvoten udtrykt ved lønsummens andel af den nominelle BVT. Lønkvoten er korrigeret for selvstændige.

Kilde: Copenhagen Economics (2013), OECD og egne beregninger.

Priserne for serviceydelser fra forsyningsselskaber, byggeri og advokatbistand har også betydning for det samlede omkostningsniveau for produktion i Danmark. Omkostningerne til eksempelvis vand og spildevands- og affaldshåndtering betyder ganske meget for medicinal- og fødevarerindustrien. Modernisering og effektivisering af vand- og affaldssektoren samt andre forsyningsområder er derfor vigtige for Danmark som produktionsland. På samme måde har brandkrav til fabriks- og lagerbygninger betydning for produktionsvirksomheder.

En lav produktivitetsvækst og utilstrækkelig konkurrence i de hjemmemarkedsorienterede erhverv har også betydning for industriens omkostningsniveau. Det danske prisniveau korri-

geret for skatter og relativ velstand er 15 pct. højere for tjenester sammenlignet med en række sammenlignelige EU-lande. Et produktivitetsløft i de hjemmemarkedsorienterede serviceerhverv kan bidrage til at nedbringe industriens omkostninger. Den arbejdskraft, som frigøres ved en stigning i serviceerhvervenes produktivetsniveau, kan finde beskæftigelse i andre dele af økonomien herunder produktionserhvervene.

Regeringen har de senere år reduceret virksomhedernes omkostninger og derved styrket konkurrenceevnen, blandt andet i Vækstplan DK, der lempede en række afgifter og sænkede selskabsskatten for virksomhederne. Regeringen vil med de nye indsatser i Vækstpakke 2014 gøre det nemmere og billigere at være virksomhed og bidrage til lavere priser for virksomheder og husholdninger, *jf. boks 4.3.*

Boks 4.3

Nemmere og billigere at være virksomhed samt lavere priser

Regeringen har allerede reduceret virksomhedernes omkostninger blandt andet ved:

- Aftaler om Vækstplan DK
- Fjernelse af fedtafgiften fra Forårspakke 2.0 samt andre afgiftslettelser
- Skattereform 2012

Regeringen arbejder med Vækstpakke 2014 videre med, at virksomhedernes omkostninger gradvist reduceres og med at sikre lavere priser ved at styrke produktiviteten i en række af de erhverv, der leverer input til produktionserhvervene. Det sker ved at:

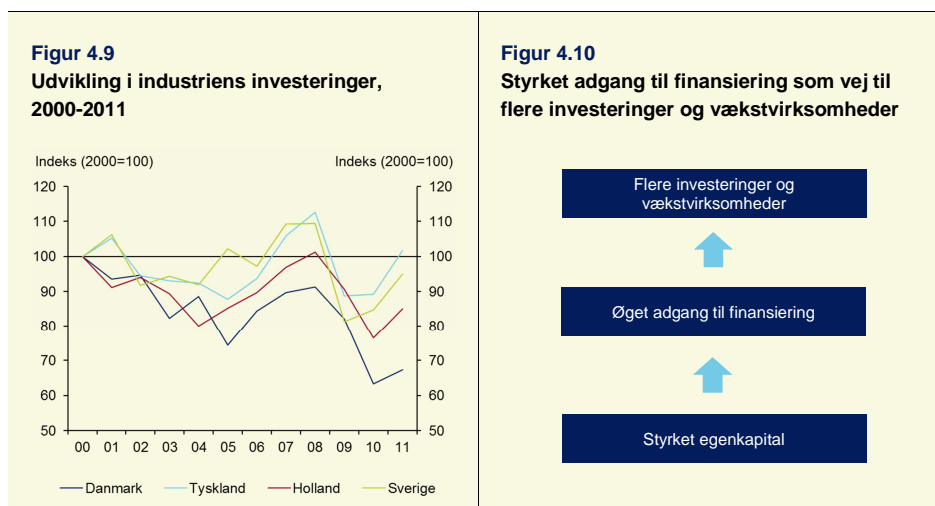
- Reducere omkostninger til energi – PSO lempes på el og gas og forsyningssikkerhedsafgiften tilbagesendes.
- Gøre det lettere at drive virksomhed gennem en mere erhvervsvenlig offentlig sektor og færre administrative byrder. Sagsbehandlingstider i staten og kommunerne nedbringes, mindre bureaukrati i fødevarer- og miljøreguleringen samt lancering af NemVirksomhed med lettelser på regnskabsområdet.
- Modernisering af forsyning, herunder vand-, affaldsforbrændings- og forsyningssektoren.
- Skabe mere konkurrence i de hjemmemarkedsorienterede erhverv, så priserne bliver lavere for virksomheder og husholdninger. Konkurrencemyndighedernes uafhængighed og konkurrenceloven styrkes.
- Det analyseres – blandt andet på baggrund af forslag fra Virksomhedsforum for enklere regler – om det er muligt at skabe en enklere, klarere og mere sammenhængende lovstruktur i natur- og miljølovgivningen på Miljøministeriets område.

Styrket adgang til finansiering – flere vækstvirksomheder

Danmark har en bred underskov af små og mellemstore virksomheder, og hvert år etableres mange nye virksomheder, mens andre lukker. Hvis de nye og mindre virksomheder skal styrke vækst og jobskabelse, er det vigtigt, at flere af dem kommer ind i vækstforløb. Kun få nye virksomheder vokser sig store, og blandt de store virksomheder med mere end 1.000 ansatte findes kun en enkelt industrivirksomhed, der er etableret de seneste 30 år. Det kan være en hæmsko for fornyelsen og produktivitetsudviklingen.

Øget automatisering kræver, at virksomhederne foretager de nødvendige investeringer i nye maskiner og udstyr. Ser man på udviklingen i investeringerne i de danske produktionserhverv, er de faldet siden 2000, *jf. figur 4.9*. De faldende investeringer dækker over et længe-revarende fald i investeringer i maskiner og inventar.

Virksomheder kan enten finansiere deres investeringer med egenkapital, i form af opsparing i virksomheden, risikovillig kapital mv., eller med fremmedfinansiering i form af lån i penge- og realkreditinstitutter, udstedelse af erhvervsobligationer mv. Den finansielle og økonomiske krise har medført et strukturelt skifte, hvor pengeinstitutterne – blandt andet set i lyset af, at sektoren har indkasseret store tab på udlån til især små og mellemstore virksomheder – nu lader til at lægge større vægt på, at virksomhederne har en fornuftig soliditet i form af egenkapital, når der skal bevilges lån.

Kilde: Eurostat og Danmarks Statistik.

Regeringen vil med Vækstpakke 2014 styrke adgangen til finansiering og skabe bedre rammer for flere investeringer i maskiner, teknologi og automatisering samt skabe flere vækstvirksomheder. Den indsats ligger i forlængelse af Vækstplan DK og styrker Danmark som produktionsland. Manglende adgang til kapital skal ikke bremse sunde virksomheder med gode investeringsprojekter. Regeringen vil med de nye indsatser for at styrke adgang til finansiering understøtte flere vækstvirksomheder, *jf. boks 4.4*.

Boks 4.4**Styrket adgang til finansiering – flere vækstvirksomheder**

Regeringen har taget en række markante initiativer, der styrker virksomhedernes adgang til finansiering. Initiativerne har blandt andet haft fokus på at understøtte virksomhedernes mulighed for at kunne optage lån til investeringer, eksport mv.:

- Aftaler om Vækstplan DK, herunder nye vækstlån til iværksættere, en styrkelse af de små vækstkautioner samt en mulighed for nye EKF-eksportgarantier.
- Kreditpakken, udviklingspakken, ny lov til forbedring af rammerne for udviklingen af markedet for erhvervsobligationer og grønne vækstlån.

Regeringen vil med Vækstpakke 2014 styrke små og mellemstore virksomheders muligheder for at få finansieret deres vækstforløb ved at:

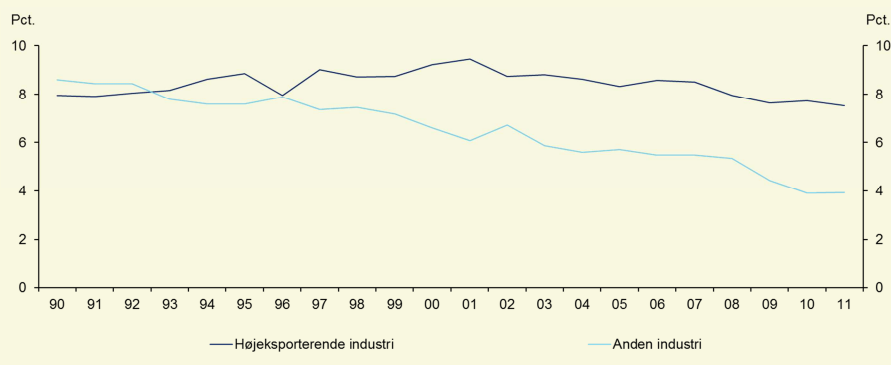
- Give fradrag for indskud i små virksomheder samt foreslå en målrettet lempelse af udbyttebeskatningen for danske virksomheder.
- Styrke egenkapitalen i små og mellemstore virksomheder og bidrage til, at sunde virksomheder og investeringsprojekter har adgang til finansiering. Det kan ske med en ny Dansk Vækstkapital II og en ny accelerationspulje målrettet virksomheder med særligt vækstpotentiale.
- Forlænge Vækstlånordningen og Eksportlånordningen fra 2015 til 2020.
- Se på mulighederne for at styrke crowdfunding i Danmark og samarbejde med de regionale vækstfora om et nyt sparrings- og uddannelsesforløb for iværksættervirksomheder med potentiale for vækst.

Internationale muligheder og danske styrker

Den stigende globalisering og skarpe konkurrence mellem virksomhederne på tværs af landegrænser har skabt en øget specialisering, hvor virksomhedernes fokus er på kernekompetencer og den del af produktionen, der skaber den højeste værdi. Globaliseringen og den internationale arbejdsdeling bidrager til øget produktivitet og en øget velstand i de enkelte lande. Samtidigt har virksomheder forholdsvis let ved at placere deres aktiviteter forskellige steder i verden for at opnå lavere omkostninger, nærhed til markeder eller adgang til viden- og innovationsmiljøer.

Mens særligt de hjemmemarkedsorienterede produktionsvirksomheder har stået for en fallende andel af den samlede værditilvækst, så har de internationalt orienterede produktionsvirksomheder holdt stand, *jf. figur 4.11*. Derfor er det vigtigt, at de danske virksomheder har let adgang til internationale markeder.

Figur 4.11
Industriens andel af den samlede BVT, 1990-2011

Anm.: Brancher med en eksport på mindst 50 pct. af produktionsværdien defineres som højeksporterende.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Åbne markeder fører til en erhvervmæssig specialisering som et resultat af komparative fordele eller andre forhold. Det gælder særligt for et lille land som Danmark. På en række større erhvervsområder har det således vist sig, at danske virksomheder har international konkurrencekraft med høj eksport, investeringer på tværs af grænser og en høj grad af innovation.

Regeringen har et særligt fokus på at fjerne barrierer for vækst på erhvervsområder, hvor danske virksomheder har international konkurrencekraft. Derfor har regeringen fremlagt vækstplaner for at styrke vækstvilkårene i disse erhverv, *jf. boks 4.5*.

Boks 4.5 Større erhvervsområder med international konkurrencekraft

Figur a
Regeringens otte vækstplaner for erhverv med international konkurrencekraft

Fødevarer: Fødevareproduktionen har en lang tradition for effektiv produktion, og med viden om avancerede produktionsløsninger og forarbejdning producerer erhvervet fødevarer med høj kvalitet og stor fødevaresikkerhed. Regeringens Vækstplan for fødevarer og de nye vækstinitiativer på fødevareområdet styrker rammerne for nye investeringer i landbruget og fødevareindustrien.

Energi og klima: Energiteknologi udgør en betydelig del af den danske vareeksport. Vindmøllesektoren er mest markant, hvor der er en stærk koncentration af kompetencer inden for hele værdikæden, både udvikling, test, produktion og opsætning. Hertil kommer viden og produktion inden for bl.a. fjernvarmeteknologier. Også inden for energieffektive bygningskomponenter har danske virksomheder en række styrker herunder energieffektive vinduer, isoleringsmaterialer og ventilation.

Vand-, bio- og miljøløsninger: På en række felter produceres der i Danmark teknologier og løsninger, der på mange forskellige måder bidrager til at øge vand- og ressourceeffektiviteten, forbedre miljøet og nedbringe luftforureningen. Der er en omfattende forskning og udvikling inden for bioområdet.

Sundheds- og velfærdsløsninger: Især lægemiddel- og medicoområdet står stærkt internationalt og bidrager betydeligt til væksten herhjemme. Derudover omfatter erhvervsområdet også virksomheder inden for hjælpemidler, service- og driftsløsninger, rådgivning og sundheds-it.

IKT og digital vækst: Ud over bl.a. hardware- og softwareproducenter består IKT-erhvervene også af virksomheder, som er teknologitunge eller har teknologi indlejret i deres produkter. Udnyttelsen af IKT i produktionserhvervene er vigtig for at udnytte potentialerne i avanceret produktion.

Det Blå Danmark: Ud over selve skibsfarten består Det Blå Danmark af en lang række virksomheder, hvis aktiviteter er udsprunget af international og dansk skibsfart. Det er fx værfter og industri- og servicevirksomheder, som leverer udstyr, komponenter og service til skibe og offshore aktiviteter.

Kreative erhverv - Design: Består bl.a. af store eksportorienterede produktionserhverv såsom mode og beklædning samt møbler og interiør. Selvom størstedelen af tekstilproduktionen i dag foregår i udlandet, har den danske modebranche formået at fastholde beskæftigelsesniveauet.

Turisme og oplevelsesøkonomi: Der er en væsentlig beskæftigelse inden for turisme herunder storby- og erhvervsturisme med konferencer samt kyst- og naturturisme. Aktiviteten er fordelt over hele landet.

Inden for flere af disse større internationalt orienterede erhvervsområder ses et veludviklet samspil mellem avanceret produktion samt udvikling og servicefunktioner. Fx er den danske patentaktivitet særlig høj inden for fødevarer, bioteknologi, lægemidler og medicinsk udstyr samt klima- og miljøområdet.

På andre af disse erhvervsområder har virksomhederne kun begrænset indenlandsk produktion, men de har en lang række andre aktiviteter i Danmark fx udvikling, design, indkøb og logistik, som er knyttet til virksomhedens produkt og som skaber vækst og danske job.

Danske erhvervsområder med international konkurrencekraft har også fremadrettet store potentialer i lyset af de globale trends med stigende befolkning, øget efterspørgsel efter sundheds- og velfærdsløsninger, fødevarerbehov samt energi og klima. Regeringen arbejder derfor også for at give erhvervene en stærkere placering på vækstmarkederne i regi af de fremlagte vækstmarkedsstrategier.

Boks 4.6

Internationale muligheder og danske styrker

Regeringen har de senere år taget en række markante initiativer for, at danske virksomheder kan udnytte mulighederne på de internationale markeder:

- Vækstplaner på større erhvervsområder med international konkurrencekraft.
- Vækstmarkedsstrategier og volumenmarkedsstrategier.

Med udgangspunkt i de allerede igangsatte initiativer skærper regeringen indsatsen for, at danske virksomheder skal have nem adgang til de internationale markeder. Der sker ved:

- En ny ambitiøs strategi for eksportfremme og økonomisk diplomati.
- Strategi for øget anvendelse af internationale standarder
- Bedre patentbeskyttelse på udenlandske markeder via "Patent Prosecution Highway"-aftaler.
- Fokus på danske styrkepositioner i internationale frihandelsforhandlinger, fx liberalisering af handlen med grønne produkter og tjenesteydelser.
- Arbejde for et stærkt indre marked, der er gearret til fremtidens produktion.

Produktionsvirksomheder er vigtige for Danmark – også om 10 år

Vækst i produktionserhvervene vil understøtte regeringens målsætning om at øge BNP frem mod 2020 med i alt 20 mia. kr. og løfte beskæftigelsen med 150.000 personer i den private sektor i takt med, at konjunkturerne forbedres.

Regeringen har styrket mulighederne for produktion i Danmark med en ambitiøs reformdagsorden; Skattereform 2012, Vækstplan DK samt vækstplanerne for større erhvervsområder, hvor Danmark har international konkurrencekraft. Regeringen vil ikke pålægge erhvervslivet nye generelle forhøjelser af skatter og afgifter og følger udviklingen i andre lande tæt. Med

uddannelsesreformerne, herunder af erhvervsuddannelserne, samt styrket voksen- og efteruddannelse løftes arbejdsstyrkens uddannelsesniveau.

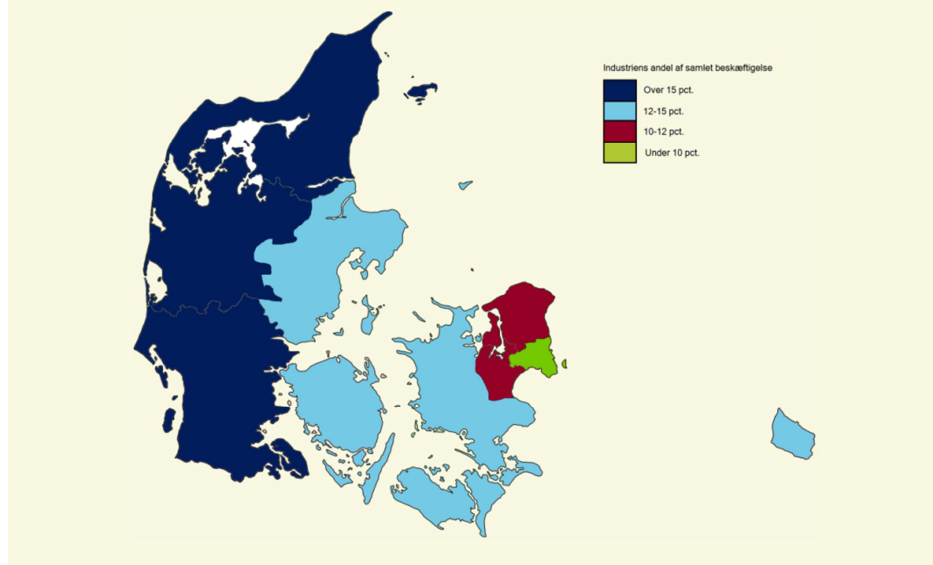
Skal Danmark også i fremtiden være et attraktivt produktionsland, er der brug for et vedholdende fokus på virksomhedernes udfordringer og muligheder. Der er derfor brug for fokus på at fjerne barrierer for avanceret produktion samt en vedholdende indsats for lavere omkostninger, dygtige medarbejdere, flere vækstvirksomheder og udnyttelse af internationale muligheder og danske styrker.

Der er en tæt sammenhæng mellem produktion og viden. Uden produktion i Danmark er der en risiko for, at videnjob flytter med ud, og vi taber yderligere arbejdspladser i følgeerhverv som fx transport, byggeri og andre serviceerhverv. Danmark skal derfor satse på avanceret, automatiseret og videnstung produktion.

Særligt i Nord-, Vest- og Syddjylland udgør produktionserhvervene en høj andel af den samlede beskæftigelse, *jf. figur 4.12*. Bedre vilkår for produktion i Danmark kan dermed understøtte vækstmulighederne i alle dele af landet.

Figur 4.12

Industriens andel af den samlede beskæftigelse fordelt på landsdele, 2012

Kilde: Danmarks Statistik.